

ЦІНА 8 КОП.

ДОВІДНИК

КАЛЕНДАР

ХОКЕЙ

ВИДАВНИЦТВО «ЗДОРОВ'Я», КИЇВ 1973

1973—1974

ХОКЕЙ

Довідник-календар

„Здоров'я“, Київ—1973

Упорядник **О. Б. Коваленко**

© Видавництво «Здоров'я» 1973.

X $\frac{0692-021}{M209(04)-74}$ 53—27—12—73

ПІДСУМКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Минулий сезон, як відомо, закінчився для українських хокеїстів задовільно: київське «Динамо» у чемпіонаті СРСР серед команд першої групи посіло четверте місце, а запорізька «Дніпрспецсталь» у змаганні команд західної зони другої групи класу «А» — п'яте. Звісно, вони могли виступити краще, принаймні кияни. І все ж четверте місце в першій групі, у товаристві таких відомих команд, як «Динамо» (Рига), «Сибір» (Новосибірськ), «Кристал» (Саратов), «Локомотив» (Москва), можна вважати відносним успіхом. Відносним кажу тому, що порівняно з сезоном 1971—1972 рр., коли кияни були п'ятими, вони в минулому чемпіонаті у вкрай несприятливих умовах домоглися значно кращих показників. І лише на фініші втома завадила їм з успіхом виборювати почесніше місце.

Любителі спорту на Україні два роки тому вітали створення в нашій республіці ще однієї хокейної команди — запорізької «Дніпрспецсталі». Наявність у Запоріжжі чудового Палацу спорту «Юність» дала змогу протягом короткого часу перетворити її на боєздатний колектив. Ми вважаємо, що п'яте місце далеко не вичерпує всіх можливостей молодого команди.

Першість 1973—1974 рр. ми розглядаємо як своєрідний трамплін для дальшого розвитку українського хокею. З введенням у дію тренувальної штучної ковзанки «Крижинка» хокеїсти столиці України, які тепер представлятимуть Київський авіаційний завод (команда називається «Сокіл»), дістануть змогу систематично тренуватися протягом цілого року. Зараз у колективі створено

всі умови для того, щоб гідно представити нашу республіку на всесоюзній арені. Тому й ставимо перед «Соколом» складне, але цілком, на нашу думку, посилене завдання — завоювати перше місце й путівку до вищої групи.

У запоріжців мета також не з легких: було б дуже добре, якби в першій групі з'явилася ще одна українська команда. Безперечно, це сприяло б дальшому розвитку хокею в нашій республіці, де невдовзі стануть до ладу Палаці спорту в Одесі й Харкові.

Всі ми чекаємо тих днів, коли на льодових стадіонах країни виступатимуть відомі хокеїсти — вихованці українських команд. Змагання на приз «Золота шайба» набувають у нас дедалі більшої популярності, рік у рік зростає кількість хокеїстів у колективах фізкультури. Старт зимових Спартакіад УРСР і змагання Кубка України свідчать, що великий хокей на Україні — справа цілком реальна!

А. ХОРОЗОВ
голова Федерації хокею УРСР

МОСКОВСЬКИЙ ЧЕМПІОНАТ СВІТУ І ЄВРОПИ

Врожайні пелюстки «Червоної гвоздики»

Ювілейний, сороковий світовий чемпіонат, який відбувся навесні 1973 року в Москві, став знаменним явищем в історії любительського хокею. Прекрасно організований, він пройшов на найвищому рівні і, безперечно, залишив найкращі спогади як у його учасників, так і в багатомільйонній армії болільників.

На чемпіонаті в Празі радянська команда поступилася званням найсильнішої в світі господарям — чехословацьким хокеїстам. Було ясно, що на Московському турнірі наша збірна прагнеться реваншу. Однак напередодні світової першості на адресу багатьох хокеїстів збірної СРСР лунало чимало критичних зауважень. Далися взнаки ранні матчі з канадськими професіоналами, численні подорожі по закордонних турнірах. В останніх матчах першості країни, які передували світовому чемпіонату, наші найкращі хокеїсти виглядали стомленими, в їхніх діях бракувало притаманної їм гостроти, агресивності. Ці тривожні сигнали допомогли керівництву збірної вчасно виявити всі недоліки і підвести гравців до найкращої спортивної форми. Тренери Всеволод Михайлович Бобров і Борис Павлович Кулагін спромоглися створити

в команді обстановку, що зрештою відкрила шлях до нового триумфу.

Ось у якому складі виступала збірна СРСР: воротарі — Владислав Третяк (1952 рік народження), Олександр Сидельников (1950); захисники — Олександр Рагулін (1941), Володимир Лутченко (1949), Євген Поладьєв (1948), Юрій Ляпкін (1945), Олександр Гусєв (1947), Геннадій Циганков (1947), Валерій Васильєв (1949); нападаючі — Валерій Харламов (1948), Олександр Мальцев (1949), Володимир Шадрін (1948), Олександр Якушев (1947), Борис Михайлов (1944), Володимир Петров (1948), Юрій Лебедев (1951), Олександр Бодунов (1951), Вячеслав Анисін (1951), Олександр Мартинюк (1945), Олександр Волчков (1952). У заявці стояло прізвище й третього воротаря — Володимира Шеповалова (1948). Він був напоготові замінити одного з двох основних воротарів, якби той унаслідок травми не міг далі грати.

Разом з господарями у групі найсильніших були ще п'ять команд — Чехословаччини, Швеції, Фінляндії, Федеративної Республіки Німеччини й Польщі.

Десять матчів провела наша збірна, і всі завершилися її перемогою. З самого початку радянські хокеїсти запропонували гостям такий темп, що він був не до снаги не лише аутсайдерам, а й фаворитам. Послідовно завдавши поразок командам ФРН (17 : 1), Фінляндії (8 : 2), Польщі (9 : 3), наша збірна до одного з вирішальних матчів першого кола — зустрічі з хокеїстами ЧСРСР прийшла з хорошим настроєм і вірою в перемогу.

Це був матч суперників, гідних один одного, про що свідчить і мінімальний рахунок — 3 : 2 (1 : 1, 1 : 0, 1 : 1) на користь збірної СРСР. Три влучних кидки Волчкова, Бодунова й Харламова проти двох — Недоманського й Кохти дали змогу нашій команді реально претендувати на перше місце після першого кола. Та залишалися шведи, які до матчу з командою СРСР також не зазнали жодної поразки. Ця зустріч закінчилася ще одною перемогою

господарів поля, які впевнено переграли уславлену «Тре крунур» — 6 : 1 (4 : 0, 2 : 1, 0 : 0). Отже, на проміжному фініші збірна СРСР була першою по всіх показниках.

Становище після першого кола

	І	В	Н	П	Ш	О
СРСР	5	5	0	0	43—9	10
Швеція	5	4	0	1	25—12	8
Чехословаччина	5	3	0	2	24—10	6
Фінляндія	5	2	0	3	19—18	4
ФРН	5	1	0	4	12—39	2
Польща	5	0	0	5	8—43	0

Друге коло знову розпочалося серією наших перемог: СРСР — ФРН — 18 : 2, СРСР — Фінляндія — 9 : 1, СРСР — Польща — 20 : 0! Перед двома останніми іграми з командами ЧСРСР і Швеції загалом уже було ясно, хто буде новим чемпіоном. Сталося так, що в разі виграшу передостаннього матчу з хокеїстами Чехословаччини збірна СРСР достроково здобувала титули чемпіонів світу і Європи. Цю гру радянські хокеїсти провели бездоганно і залишали Палац спорту в Лужниках уже в званні найсильніших у світі. Рахунок гри — 4 : 2 (2 : 1, 1 : 0, 1 : 1) повністю відображає перебіг подій у цьому захоплюючому двобої. О. Якушев, капітан команди Б. Михайлов (двічі) і В. Харламов змушували збірну ЧСРСР починати з центра, на що наші суперники відповіли тільки двома влучними кидками І. Холіка та Недоманського.

Удванадцять хокеїсти збірної Радянського Союзу завоювали золоті медалі світових чемпіонів і в'ятнадцять — такі ж нагороди за перемоги в першостях Європи!

Під час цього матчу за збірну СРСР, мабуть, палко вболівали... шведи. Вони розуміли, що за перше місце їм уже боротися неможливо. А перемога радянських хокеїстів над чехословацькими автоматично виводила «Тре крунур» на друге місце. Отак і вийшло, що 15 квітня

в останньому матчі світової першості зустрілися чемпіон і віце-чемпіон, які вже заздалегідь знали міру свого успіху. 6 : 4 на користь збірної СРСР — такий рахунок цієї гри, де шведи прагнули довести, що їхні претензії на почесний титул були не безпідставними, а збірна СРСР, природно, мала намір підтвердити, що вона найсильніша.

Остання шайба в останньому матчі, закинута капітаном Борисом Михайловим, стала сотою в активі збірної СРСР! Сто шайб в одному чемпіонаті! Прекрасна атестація для команди.

На чемпіонаті відбувся ще один украй принциповий матч. Йдеться про зустріч другого кола ФРН — Польща, в якій вирішувалося, кому наступного року виступати в групі «Б». Шанси хокеїстів ФРН розцінювалися вище: у першому колі вони перемогли польських хокеїстів — 4 : 1, а останні мали перед цим матчем лише одне очко (нічия з фіннами — 1 : 1). Отже, збірну ФРН влаштувала нічия, полякам була необхідна тільки перемога. І вони її здобули у впертій, безкомпромісній боротьбі, вигравши з рахунком 4 : 1. Цим самим збірна Польщі виборола право на чемпіонаті 1974 р. знову виступати в групі «А».

Підсумкова таблиця чемпіонату

	І	В	Н	П	Ш	О
СРСР	10	10	0	0	100—18	20
Швеція	10	7	1	2	53—23	15
Чехословаччина	10	6	1	3	48—20	13
Фінляндія	10	3	1	6	24—39	7
Польща	10	1	1	8	14—76	3
ФРН	10	1	0	9	19—82	2

Сто шайб збірної СРСР

Московський чемпіонат став для радянської команди найврожайнішим за всі 19 виступів на світових першостях. 100 шайб у ворота суперників закинули наші хлоп-

ці — у середньому по 10 шайб за гру! Ось хто їх закидав: В. Петров — 18, Б. Михайлов — 16, О. Мартинюк — 12, В. Харламов і О. Якушев — по 9, О. Бодунов, О. Гусев і О. Мальцев — по 7, В. Анисін — 6, О. Волчков і В. Шадрін — по 3, Ю. Лебедев — 2, В. Лутченко — 1.

По всіх статтях — Петров!

Найрезультативніший хокеїст на світових чемпіонатах визначається за формулою «гол плюс пас». І тут першим був московський армієць В. Петров — 34 очки (18 голів і 16 головних пасів). Далі йдуть: Б. Михайлов — 29 (16+13), В. Харламов — 23 (9+14). О. Мартинюк — 15 (12+3). О. Якушев — 15 (9+6). О. Бодунов — 15 (7+8). Іржі Холік (ЧССР) — 15 (5+10), О. Гусев (СРСР) і Ольберг (Швеція) — по 14 (7 + 7).

Трійка найкращих

За традицією, директорат ЛІХГ назвав трьох найкращих хокеїстів Московського чемпіонату світу і Європи. Ними стали: воротар І. Холечек (ЧССР), захисник В. Васильєв (СРСР), нападаючий Б. Михайлов (СРСР).

«Усі зірки»

Журналісти, акредитовані на чемпіонаті, назвали символічну збірну світу, до якої ввійшли: воротар — І. Холечек (ЧССР), захисники — Б. Сальмінг (Швеція), О. Гусев (СРСР), нападаючі — Б. Михайлов, В. Петров, В. Харламов (усі — СРСР).

Найкраща трійка світової першості (зліва направо): В. Харламов, Б. Михайлов, В. Петров.

Приз справедливої гри

Його було вручено хокеїстам Швеції, які набрали 217 очок (200 + 70 — 53), що нараховуються за такою системою: перед початком чемпіонату кожна команда діставала по 200 умовних очок, до яких додавалися штрафні хвилини і віднімалися закинуті шайби. Стільки ж очок виявилось й у збірної СРСР — 217 (200 + 117 — 100), проте в неї було більше штрафного часу. Перевагу від-

дали шведам. Дальші місця розподілилися так: ЧССР — 256 (200 + 104 — 48), Польща — 276 (200 + 90 — 14), ФРН — 277 (200 + 96 — 19), Фінляндія — 305 (200 + 129 — 24).

Почесні звання

Відзначаючи заслуги хокеїстів і тренерів збірної команди Радянського Союзу, їх успішний виступ на чемпіонаті світу і Європи, Комітет по фізичній культурі і спорту при Раді Міністрів СРСР надав звання заслуженого майстра спорту СРСР В. Анісіну («Крила Рад»), В. Васильєву («Динамо», Москва), О. Гусєву (ЦСКА), Ю. Ляпкіну й О. Мартинюку (обидва — «Спартак», Москва). Звання майстра спорту міжнародного класу удостоєні О. Бодунов, Ю. Лебедев, О. Сидельников (усі — «Крила Рад»), О. Волчков (ЦСКА).

Наставники радянських хокеїстів В. Бобров і Б. Кулагін нагороджені золотими медалями Спорткомітету СРСР.

ХЕЛЬСІНКИ, МЮНХЕН, КАТОВІЦЕ...

Багато країн вважають за честь провести у себе чемпіонат світу. Конгресові Міжнародної ліги хокею на льоду доводиться обирати організатора чергового чемпіонату з-поміж кількох претендентів. Уже відомо, що світова першість 1974 року відбудеться у Хельсінкі (Фінляндія), 1975 — у Мюнхені (ФРН) і 1976 — у Катовіце (Польща).

З ПРОФЕСІОНАЛАМИ — ПРОФЕСІОНАЛЬНО!

День 2 вересня 1972 року ввійде в історію світового хокею як день, коли відбулася перша зустріч збірної Радянського Союзу з канадськими професіоналами.

Ще 1954 року, коли молода наша команда вперше виступила на світовому чемпіонаті в Стокгольмі і розгромила канадців з рахунком 7 : 2, на батьківщині хокею говорили про «неповноцінність» цієї перемоги. Через два роки на Олімпіаді в Кортіна д'Ампеццо збірна СРСР знову обіграла визнаних фаворитів — 2 : 0. І знову за океаном твердили: «Любительський хокей у нас, мовляв, слабкий, а от професіонали!»

Вже тоді представники спортивних організацій нашої країни виступили з пропозицією влаштувати кілька матчів збірної СРСР з канадськими професіоналами. Як бачимо, чекати довелося довго, але нарешті угоди було досягнуто. Суперники готувалися до зустрічей найретельніше: адже майбутні ігри і навіть передстартові тренування перебували в центрі уваги світової спортивної преси. Як і завжди в таких випадках, прогнозів не бракувало. Особливо щедрі на них були канадці. У своїх заявах діячі організації «Хокей — Канада» та й самі гравці навіть думки не припускали про можливість бодай однієї поразки: «Ми повинні виграти всі вісім зустрічей. Поразка навіть в одній (!) з них безнадійно підірве наш авторитет. Але хоч як би там було, ми зробимо все можливе і навіть неможливе, щоб виграти перший матч у Монреалі». Ці слова належали тренерові канадської команди Гаррі Сіндену.

З часу тих зустрічей минув рік. Любителі хокею, безперечно, пам'ятають усі перипетії цих восьми захоплюючих поєдинків. Радянська збірна вже в першому, найпринциповішому матчі довела свій високий клас і перемогла з переколивим рахунком — 7 : 3. З семи наступних зустрічей одна закінчилася внічию, ще дві наша команда виграла і чотири програла. Загальний баланс шайб — 32 : 31 на користь збірної СРСР.

Природно, що ці ігри викликали величезний інтерес як з боку любителів хокею, так і журналістів. І хокеїсти виправдали сподівання болільників: уся серія матчів про-

йшла на найвищому спортивному рівні і надовго залишиться в пам'яті всіх любителів цієї справді мужньої, атлетичної гри.

Зустрічі з висококласним суперником піднесли наш хокей на якісно новий рівень. Не буде перебільшенням твердження, що ігри з канадцями зумовили абсолютну перевагу збірної СРСР на чемпіонаті світу в Москві. Це був явний відгомін вересневих матчів.

. . .

1. Збірна Канади — збірна СРСР. 3 : 7 (2 : 2, 0 : 2, 1 : 3). Монреаль, 2 вересня 1972 року. Шайби закинули: Ф. Еспозіто (1-ша хвилина), Хендерсон (7), Зимін (13), Петров (19), Харламов (23, 31), Кларк (49), Михайлов (54), Зимін (55), Якушев (59).

2. Збірна Канади — збірна СРСР. 4 : 1 (0 : 0, 1 : 0, 3 : 1). Торонто, 4 вересня. Шайби закинули: Ф. Еспозіто (28), Курнуайє (42), Якушев (46), П. Маховлич (49), Ф. Маховлич (52).

3. Збірна Канади — збірна СРСР. 4 : 4 (2 : 1, 2 : 3, 0 : 0). Вінніпег, 6 вересня. Шайби закинули: Парізе (2), Петров (4), Рателл (19), Ф. Еспозіто (25), Харламов (33), Хендерсон (34), Лебедев (35), Бодунов (39).

4. Збірна Канади — збірна СРСР. 3 : 5 (0 : 2, 1 : 2, 2 : 1). Ванкувер, 8 вересня. Шайби закинули: Михайлов (3, 7), Перро (26), Блинов (28), Вікулов (34), Голдсуорсі (47), Шадрін (52), Д. Халл (60).

5. Збірна СРСР — збірна Канади. 5 : 4 (0 : 1, 0 : 2, 5 : 1). Москва, 22 вересня. Шайби закинули: Парізе (16), Кларк (23), Хендерсон (32), Блинов (44), Хендерсон (45), Анисін (50), Шадрін (50), Гусев (52), Вікулов (55).

6. Збірна СРСР — збірна Канади. 2 : 3 (0 : 0, 2 : 3, 0 : 0). Москва, 24 вересня. Шайби закинули: Ляпкін (22), Д. Халл (26), Курнуайє (27), Хендерсон (27), Якушев (37).

Філ Еспозіто атакує... суддів.

7. Збірна СРСР — збірна Канади. 3 : 4 (2 : 2, 0 : 0, 1 : 2). Москва, 26 вересня. Шайби закинули: Ф. Еспозіто (5), Якушев (12), Петров (17), Ф. Еспозіто (19), Жільбер (43), Якушев (46), Хендерсон (58).

8. Збірна СРСР — збірна Канади. 5 : 6 (2 : 2, 3 : 1, 0 : 3). Москва, 28 вересня. Шайби закинули: Якушев (4), Ф. Еспозіто (7), Лутченко (14), Парк (17), Шадрін (21), Уайт (31), Якушев (33), Васильєв (37), Ф. Еспозіто (43), Курнуайє (53), Хендерсон (60).

XXVII ЧЕМПІОНАТ СРСР

У лізі найсильніших

Неділя 6 травня 1973 року внесла остаточні корективи у восьмимісячний марафон вищої групи. Він стартував 2 жовтня 1972 року, а фінішував уже після Московського світової першості. Як і завжди, за перше місце боролися сімнадцятиразові чемпіони країни московські арміїці і ще вісім колективів, жоден з яких кінець кінцем так і не спромігся стати серйозним конкурентом для команди фаворитів. ЦСКА знову продемонстрував гру найвищого класу і у вісімнадцятий раз став чемпіоном. Зауважимо принагідно, що у тому важкому сезоні його гравці, які здебільшого представлені також у збірній країни, провели понад 80 матчів, і скрізь вони гідно представляли свій популярний клуб.

Тривалий час упритул до арміїців ішли їхні давні суперники спартаківці. Але на фініші чемпіонату вони не витримали напруження, зазнали підряд чотирьох поразок і посіли своє традиційне друге місце. Слід відзначити, що прихід нового старшого тренера, уславленого в недалекому минулому хокеїста В. Старшинова, дуже позитивно позначився на грі «Спартака».

Після тринадцятирічної перерви бронзові медалі здобули «Крила Рад», які на одне очко випередили «залізного призера» — московське «Динамо». Цей успіх цілком закономірний. Досить лише нагадати, що в складі збірної, яка стала чемпіоном світу, виступають чотири хокеїсти з команди «Крила Рад» — Лебедєв, Анисін, Бодунов і Сидельников.

Більшого чекали від московського «Динамо»: команда не потрапила в призери, вибула з боротьби за Кубок СРСР. Чим можна пояснити ці невдачі популярного клубу? Не останнім фактором є те, що тут багато що залежить від настрою лідера атак О. Мальцева. Йде гра

у нього — «Динамо» як «Динамо», щось у Мальцева не клеїться — вся команда невпізнанна. Але ж будувати свою гру на одному хокеїстові, хоч який він талановитий, ясна річ, не можна.

Піднялися у турнірній таблиці горьковчани й хокеїсти «Хіміка». В багатьох матчах ці команди продемонстрували дуже змістовну гру. Так, торпедівці спромоглися пре-красно зіграти з чемпіоном — ЦСКА: 2 нічі, поразка й перемога при співвідношенні шайб на їхню користь — 20—19. Але цим колективам не вистачає стабільності, особливо на фініші чемпіонату.

Різко погіршили гру недавні призери — ленінградські арміїці. Причину слід, мабуть, шукати в несталості складу. Сьоме місце аж ніяк не може задовольнити прихильників цієї популярної команди.

Ну, а челябінський «Трактор» і свердловський «Автомобіліст» мали інші завдання. Формула жорстка — останній залишає вищу групу. «Трактор» утримався «в сидлі», посівши восьме місце і потім здобувши перемогу у двох перехідних іграх з саратовським «Кристалом», який у першій групі був другим. А свердловчани після річної перерви знову виступають у першій групі. Їхнє місце зайняли переможці чемпіонату країни серед команд першої групи — ризькі динамівці.

Підсумкова таблиця чемпіонату

	В	Н	П	Ш	О
1. ЦСКА	26	2	4	204—102	54
2. «Спартак»	23	2	7	178—108	48
3. «Крила Рад»	18	4	10	137—106	40
4. «Динамо» М.	19	1	12	140—82	39
5. «Торпедо» Г.	12	4	16	119—129	28
6. «Хімік»	13	1	18	111—122	27
7. СКА Л.	9	4	19	101—155	22
8. «Трактор»	9	2	21	114—184	20
9. «Автомобіліст»	4	2	26	101—217	10

Гросмейстери радянського хокею

За традицією, після закінчення чемпіонату країни головна тренерська рада Федерації хокею СРСР назвала шість найкращих гравців сезону: воротаря В. Третьяка (ЦСКА); захисників В. Васильєва («Динамо», Москва), В. Лутченка (ЦСКА); нападаючих Б. Михайлова, В. Петрова і В. Харламова (усі — ЦСКА).

Крім того, головна тренерська рада визначила 18 найсильніших хокеїстів країни. Це воротарі В. Третьяк (ЦСКА), О. Сидельников («Крила Рад»), В. Криволапов («Спартак»), праві захисники В. Васильєв («Динамо», Москва), Г. Циганков і О. Рагулін (обидва — ЦСКА); ліві захисники В. Лутченко, О. Гусєв (обидва — ЦСКА), Ю. Ляпкін («Спартак»); трійки нападаючих — Б. Михайлов — В. Петров — В. Харламов (усі — ЦСКА), О. Мальцев («Динамо», Москва) — В. Шадрін — О. Якушев (обидва — «Спартак»), О. Мартинюк («Спартак») — В. Анисін («Крила Рад») — О. Волчков (ЦСКА).

Спеціальні призи

ГАЗЕТИ «ИЗВЕСТИЯ»

Присуджується найрезультативнішому хокеїстові за формулою, прийнятою на світових чемпіонатах: «гол плюс пас». У минулому сезоні цей приз завоював нападаючий команди ЦСКА Володимир Петров, який набрав 49 очок (27 голів плюс 22 результативні передачі).

ГАЗЕТИ «ТРУД»

Вручається найрезультативнішій трійці чемпіонату. Його завоювали спартаківці О. Мартинюк — В. Шадрін — О. Якушев, які закинули 72 шайби.

Ця відзнака аналогічна «Призові справедливої гри» на чемпіонатах світу. До 200 умовних очок перед початком сезону додаються штрафні хвилини і відраховуються закинуті шайби. Фарфорова ваза стала надбанням «Спартака» — у нього 250 очок (200 + 228 — 178).

Валерій Харламов — прем'єр року

Ушосте щотижневик «Футбол — Хоккей» провів всеоюзний опит хокейних оглядачів з метою визначити найкращого гравця року. В минулому сезоні відповідь дали 59 журналістів, які представляли 36 друкованих органів, ТАРС, АПН, радіо і телебачення.

Переможцями попередніх п'яти опитів були: А. Фіров (1968, 1969, 1971), В. Коноваленко (1970), В. Харламов і О. Мальцев (обидва — 1972).

Найкращим хокеїстом 1973 року визнано В. Харламова. В нього 27 перших місць, 9 — других і 8 — третіх, у сумі — 107 очок. Лише 3 очками поступився йому В. Петров (22 перших, 15 других, 8 третіх місць, у сумі — 104 очки).

Обранці хокейної феміди

Президія Федерації хокею СРСР затвердила список десяти найкращих суддів сезону: 1. А. Захаров (Москва); 2. В. Домбровський (Челябінськ); 3. Н. Резников (Москва); 4. В. Єгоров (Челябінськ); 5. Ю. Карандін (Новосибірськ); 6. В. Нікульцев (Москва); 7. В. Сорокін (Москва); 8. М. Морозов (Москва); 9. Р. Сахаровський (Горький); 10. М. Хомутильников (Москва).

За такими номерами вони й судитимуть ігри сезону 1973—1974 рр.

312 матчів першої групи

Чемпіонат країни серед команд першої групи від початку й до кінця пройшов під знаком переваги ризького «Динамо», очолюваного здібним тренером Віктором Тихоновим. З 48 матчів вони виграли 42, завершили вничю 2 і лише 4 програли. Рижани закинули у ворота суперників 336 шайб, а пропустили тільки 135. Захопивши лідерство на початку сезону, вони не поступалися ним нікому і задовго до фінішу забезпечили собі перемогу в своєму турнірі, а з нею й путівку до вищої групи.

Чим же пояснити такий великий успіх латиських хокеїстів? Адже поруч з ними виступали сильні суперники — саратовський «Кристал», Новосибірський «Сибір», московський «Локомотив», київське «Динамо» (у новому сезоні команда столиці України представляє Київський авіаційний завод і виступає під назвою «Сокіл»). Багато хто пояснює триумф рижан тим, що В. Тихонову вдалося створити ансамбль, здатний виступати у незвичній для решти суперників системі, а саме — чотирма трійками нападаючих. Справді, атакуючий потенціал команди від цього збільшується. Та хіба лише в цьому основа успіхів? Дії ризьких динамівців відзначалися також великою цілеспрямованістю й самовідданістю протягом усього сезону, незалежно від кількості нападаючих.

Отже, питання про перемогу більш ні перед ким не поставало, і ще чотири сильні команди — «Кристал», «Сибір», «Локомотив» та київське «Динамо» — вели боротьбу лише за призові місця. Любителі хокею пам'ятають, що перед початком минулого сезону київська команда опинилася у вкрай несприятливих умовах. Став на капітальний ремонт Палац спорту, і оскільки до початку чемпіонату льодова арена не була готова, «рідними стінами» для киян був Мінськ, де вони дуже успішно провели майже всі домашні зустрічі першого кола.

З такими темпами можна було виборювати й призове місце. Та от закінчився ремонт Палацу спорту в Києві, господарі повернулися до нього і... почали програвати.

На самому фініші склалася ситуація, коли втрата навіть одного очка могла відкинути киян аж на сьоме місце. Тому чотири останні матчі з торпедівцями Мінська та армійцями Калініна стали своєрідною пробою на витривалість. Наші земляки виступили в цих іграх якнайкраще і, здобувши у чотирьох матчах чотири перемоги, посіли четверте місце, випередивши при цьому московський «Локомотив».

Два останніх місця зайняли торпедівці Мінська та команда «Кристал» з міста Електросталь. За умовами чемпіонату вони цього сезону виступають у другій групі класу «А», а замість них до першої групи ввійшли переможці східної і західної зон другої групи — «Хімік» (Омськ) і СКА (Куйбишев).

Підсумкова таблиця ігор першої групи класу «А»

	в	н	п	ш	о
1. «Динамо» (Рига)	42	2	4	336—135	86
2. «Кристал» (Саратов)	32	5	11	213—144	69
3. «Сибір» (Новосибірськ)	28	4	16	237—176	61
4. «Динамо» (Київ)	25	3	20	191—182	53
5. «Локомотив» (Москва)	22	9	17	148—115	53
6. «Салават Юлаєв» (Уфа)	23	4	21	167—180	50
7. СКА МВО (Калінін)	19	6	23	192—205	44
8. «Торпедо» (Усть-Каменогорськ)	17	8	23	177—205	42
9. «Молот» (Перм)	18	5	25	156—200	41
10. «Єнбек» (Алма-Ата)	17	6	25	149—181	40
11. «Металург» (Новокузнецьк)	15	6	27	153—235	36
12. «Торпедо» (Мінськ)	12	5	31	151—218	29
13. «Кристал» (Електросталь)	8	5	35	125—219	21

ЯК СПРАВИ, «СОКОЛЕ»!

Історія київської хокейної команди знає чимало злетів і падінь. Були і яскраві перемоги, і буденні програші.

Льодовий палац «Крижинка». До сезону готуються хокеїсти київського «Сокола».

Нині головна причина, яка протягом 10 років дошкуляла киянам, нарешті відпала: цього року стала до ладу нова штучна ковзанка «Крижинка». Цілолічно, в спеку чи дощ, тут є штучний лід, і тривалість тренувань для «Сокола» тепер необмежена. Отже, він має базу, якій може позаздрити переважна більшість команд вищої групи. Тепер уже не кияни мандруватимуть по країні в пошуках вільної ковзанки, а до Києва з інших міст приїздитимуть команди для літніх тренувань.

Передсезонний збір «Сокіл» провів у Алушті, де спортсмени пройшли чудову загальнофізичну підготовку.

Штанга і кроси, сонце і море «підтягнули» їх до потрібних кондицій. Повернувшись додому, вони почали готуватися до міжнародного турніру на приз «Советского спорта».

Виступ «Сокола» на ньому не можна назвати успішним — кияни виграли лише один матч у збірної Румунії і тричі програли: московському «Динамо», чемпіонів Чехословаччини команді «Тесла» з міста Пардубіце і горьковському «Торпедо», майбутньому фіналістові цього турніру. Однак у грі з «Теслою» наші земляки себе показали з найкращого боку, в їхніх діях проглядали штрихи, які переконують в тому, що команда на вірному шляху.

Незадовго до початку чемпіонату кияни виступали в Уфі на турнірі за участю команд першої і другої груп класу «А». Там «Сокіл» зазнав двох поразок — від хокеїстів СКА МВО і «Салавата Юлаєва», один матч (з «Молотом») завершився внічию, решту ігор наші земляки виграли і посіли третє місце.

Звичайно, вони могли виступити й краще. Однак тренери не ставили перед командою завдання обов'язково виграти перше місце. Награвалися нові варіанти, випробовувалися нові гравці. Їх у «Соколі» четверо: два захисники — Сергій Гневанов із свердловського «Спартака» та Юрій Шустов з московського «Локомотива» і два форварди — Володимир Бабашов з пензенського «Дизеліста» і Володимир Бистров з череповецького «Металурга». З команди «Крила Рад» до колективу повернувся воротар Олександр Ковтенюк.

З різних обставин не виступатимуть у «Соколі» захисники Анатолій Рябиченко і Віктор Мосягін, нападаючі Олександр Шоман, Володимир Разін, Володимир Мосін.

На що розраховують кияни цього сезону? Думка старшого тренера І. О. Шичкова така: «Ми націлюємо команду на перше місце в нашій групі. Не знаємо, чи

впораємося з цим завданням, але певен, що нам воно до снаги».

Так думають і хокеїсти, і болільники, і багатотисячний колектив Київського авіаційного заводу, який перед чемпіонатом давав наказ команді підтвердити свою горду назву.

Щасливого тобі польоту, «Соколе»! Міцних крил і чистого неба!

КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР ДЛЯ КОМАНД ПЕРШОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А»

Вересень

20—21

«Хімік» (Омськ) —
«Локомотив» (Москва)
«Салават Юлаєв» (Уфа) —
СКА МВО (Калінін)
«Кристал» (Саратов) —
«Молот» (Перм)

СКА (Куйбишев) —
«Автомобіліст» (Свердловськ)
«Єнбек» (Алма-Ата) —
«Сокіл» (Київ)
«Металург» (Новокузнецьк) —
«Сибір» (Новосибірськ)

25—26

«Хімік» — СКА МВО Кн
«Салават Юлаєв» — «Локомотив»
«Кристал» — «Автомобіліст»

СКА КБ — «Молот»
«Торпедо» (Усть-Каменогорськ) — «Сокіл»

30 вересня — 1 жовтня

«Сибір» — «Єнбек»
«Металург» — «Торпедо»
«Локомотив» — СКА КБ

СКА МВО Кн — «Кристал»
«Сокіл» — «Хімік»
«Автомобіліст» — «Молот»

Жовтень

5—6

«Сибір» — «Торпедо»
«Металург» — «Єнбек»

СКА МВО Кн — СКА КБ
«Сокіл» — «Салават Юлаєв»

6—7

«Локомотив» — «Кристал»

10—11

«Молот» — «Локомотив»
«Автомобіліст» — СКА МВО Кн
«Салават Юлаєв» — «Металург»

15—16

«Молот» — СКА МВО Кн
«Автомобіліст» — «Локомотив»
«Салават Юлаєв» — «Сибір»

20—21

«Торпедо» — «Хімік»
«Єнбек» — «Салават Юлаєв»
«Сибір» — СКА КБ

22—23

«Локомотив» — СКА МВО Кн

25—26

«Торпедо» — «Салават Юлаєв»
«Єнбек» — «Хімік»
«Сибір» — «Кристал»

30—31

«Молот» — «Сибір»
«Автомобіліст» — «Металург»
«Кристал» — «Єнбек»

«Хімік» — «Сибір»
СКА КБ — «Сокіл»
«Єнбек» — «Торпедо»

«Хімік» — «Металург»
«Кристал» — «Сокіл»

«Металург» — «Кристал»
«Сокіл» — «Автомобіліст»

«Металург» — СКА КБ
«Сокіл» — «Молот»

СКА КБ — «Торпедо»
СКА МВО Кн — «Сокіл»
«Хімік» — «Салават Юлаєв»

Листопад

4—5

«Молот» — «Металург»
«Автомобіліст» — «Сибір»
«Кристал» — «Торпедо»

11—12

«Сибір» — СКА МВО Кн
«Металург» — «Локомотив»
«Торпедо» — «Молот»

СКА КБ — «Єнбек»
«Локомотив» — «Сокіл»

«Єнбек» — «Автомобіліст»
«Хімік» — «Кристал»
«Салават Юлаєв» — СКА КБ

16—17

«Сибір» — «Локомотив»
«Металург» — СКА МВО Кн
«Торпедо» — «Автомобіліст»

21—22

«Локомотив» — «Єнбек»
СКА МВО Кн — «Торпедо»
«Автомобіліст» — «Салават
Юлаєв»

26—27

«Локомотив» — «Торпедо»
СКА МВО Кн — «Єнбек»
«Автомобіліст» — «Хімік»

«Єнбек» — «Молот»
«Хімік» — СКА КБ
«Салават Юлаєв» — «Кристал»

«Молот» — «Хімік»
«Сокіл» — «Сибір»
СКА КБ — «Кристал»

«Молот» — «Салават Юлаєв»
«Сокіл» — «Металург»

Грудень

1

¹/₃₂ фіналу Кубка СРСР

5

¹/₁₆ фіналу Кубка СРСР

9—10

«Єнбек» — «Металург»
«Торпедо» — «Сибір»
СКА КБ — «Локомотив»

«Кристал» — СКА МВО Кн
«Хімік» — «Сокіл»

14—15

«Єнбек» — «Сибір»
«Торпедо» — «Металург»
СКА КБ — СКА МВО Кн

«Кристал» — «Локомотив»
«Салават Юлаєв» — «Сокіл»
«Молот» — «Автомобіліст»

Січень

16—17

«Локомотив» — «Хімік»
СКА МВО Кн — «Салават Юлаєв»
«Молот» — «Кристал»

«Автомобіліст» — СКА КБ
«Сокіл» — «Єнбек»

19—20

«Сибір» — «Металург»

21—22

«Локомотив» — «Салават Юлаєв»
СКА МВО Кн — «Хімік»

«Молот» — СКА КБ
«Автомобіліст» — «Кристал»
«Сокіл» — «Торпедо»

26—27

1/8 фіналу Кубка СРСР

31 січня — 1 лютого

СКА КБ — «Сибір»
«Кристал» — «Металург»
«Хімік» — «Єнбек»

«Салават Юлаєв» — «Торпедо»
«Автомобіліст» — «Сокіл»

Лютий

3—4

СКА МВО Кн — «Локомотив»

5—6

СКА КБ — «Металург»
«Кристал» — «Сибір»
«Хімік» — «Торпедо»

«Салават Юлаєв» — «Єнбек»
«Молот» — СКА МВО Кн

10—11

«Сибір» — «Молот»
«Металург» — «Автомобіліст»
«Торпедо» — СКА КБ

«Єнбек» — «Кристал»
«Сокіл» — СКА МВО Кн

15—16

«Сибір» — «Автомобіліст»
«Металург» — «Молот»
«Торпедо» — «Кристал»

«Єнбек» — СКА КБ
«Сокіл» — «Локомотив»
«Салават Юлаєв» — «Хімік»

20—21

СКА МВО Кн — «Сибір»
«Локомотив» — «Металург»
«Молот» — «Торпедо»

«Автомобіліст» — «Єнбек»
СКА КБ — «Хімік»
«Кристал» — «Салават Юлаєв»

25—26

СКА МВО Кн — «Металург»
«Локомотив» — «Сибір»
«Молот» — «Єнбек»

«Автомобіліст» — «Торпедо»
«Кристал» — «Хімік»
СКА КБ — «Салават Юлаєв»

Березень

2—3

«Торпедо» — СКА МВО Кн
«Єнбек» — «Локомотив»
«Салават Юлаєв» — «Молот»

«Хімік» — «Автомобіліст»
«Металург» — «Сокіл»

7—8

«Торпедо» — «Локомотив»
«Єнбек» — СКА МВО Кн
«Салават Юлаєв» — «Автомобіліст»

«Хімік» — «Молот»
«Сибір» — «Сокіл»
«Кристал» — СКА КБ

12—13

«Сибір» — «Хімік»
«Металург» — «Салават Юлаєв»
«Локомотив» — «Молот»

СКА МВО Кн — «Автомобіліст»
«Сокіл» — СКА КБ

15—16

«Торпедо» — «Єнбек»

17—18

«Сибір» — «Салават Юлаєв»
«Металург» — «Хімік»
«Локомотив» — «Автомобіліст»

СКА МВО Кн — «Молот»
«Сокіл» — «Кристал»

СКЛАДИ КОМАНД ПЕРШОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А»

«Автомобіліст» (Свердловськ)

Старший тренер — заслужений тренер РРФСР
Володимир Георгійович Шумков.

Тренер — мс Едуард Миколайович Поляков.

Воротарі: мсмк Віктор Пучков (1944), Сергій Лобов (1950).

Захисники: мс Анатолій Панфілов (1949), мс
Олександр Асташов (1950), Олександр Жуков (1953),
Олександр Карцев (1953), Володимир Старцев (1950), Ми-
кола Агафонцев (1951).

Нападаючі: мс Валерій Голоухов (1944), мс Микола Крилов (1949), мс Володимир Ігошин (1946), мс Аркадій Рудаков (1946), мс Михайло Малько (1946), Леонід Баулов (1950), Геннадій Лузгін (1949), Володимир Подтяпурін (1950), Олександр Вахрін (1950), Олександр Кирпичов (1951), Сергій Шепелєв (1956).

«Кристал» (Саратов)

Старший тренер — мс Роберт Дмитрович Черенков.

Тренери — Юрій Георгійович Очнев, Юрій Миколайович Марахов.

Воротарі: Олександр Куликов (1946), мс Бронислав Сомович (1943).

Захисники: мс Віктор Содомов (1946), мс Володимир Шевельов (1948), Олександр Картушев (1947), Олександр Нікулін (1949), мс Олександр Цепельов (1950), Володимир Крикунов (1950), Андрій Іванов (1956).

Нападаючі: мс Олександр Залогін (1946), Олександр Сафронов (1948), Анатолій Емельяненко (1949), мс Олександр Баринев (1952), мс Віктор Вікторов (1948), Сергій Войкін (1952), Борис Ноздрін (1949), мс Лев Понтещенко (1941), Володимир Голубович (1954), Микола Стаканов (1948), Володимир Горбунов (1949), Валерій Ломакін (1947), Юрій Корчин (1955), Віктор Жуков (1956), Валерій Белоусов (1954).

Сибір (Новосибірськ)

Старший тренер: Віктор Петрович Звонарьов.

Воротарі: мс Леонід Попсуєв (1944), Віктор Дорошенко (1953), Олександр Щукін (1953).

Захисники: мс Микола Митраков (1949), мс Микола Новоженін (1949), мс Григорій Перегоєдов (1950), мс Володимир Громов (1951), Аркадій Багаєв (1952), Віктор

Чибирєв (1947), Валерій Студенков (1954), Володимир Зоркін (1955), Олександр Леденєв (1947).

Нападаючі: мс Олександр Кисляков (1949), Георгій Углов (1949), мс Віктор Небольсін (1950), Анатолій Бичков (1949), мс Олександр Чуриков (1949), Сергій Яковлев (1953), Сергій Калганов (1952), мс Василь Макаров (1940), Віктор Нечаєв (1955), Віктор Калганов (1955), Юрій Коновалов (1954), Віктор Якимов (1948), Борис Барабанов (1955).

«Сокіл» (Київ)

Старший тренер — мс, заслужений тренер УРСР Ігор Олексійович Шичков.

Тренер — мс Валентин Павлович Уткін.

Воротарі: мс Микола Кульков (1943), Олексій Ковтенюк (1951).

Захисники: мс Олексій Богинов (1945), Василь Фадєєв (1950), Олександр Сеуканд (1950), мс Володимир Альошин (1945), мс Юрій Павлов (1947), Юрій Шустов (1955), Сергій Гневанов (1955), мс Юрій Крилов (1946).

Нападаючі: мс Борис Іванов (1947), Сергій Трясоногов (1946), мс Анатолій Ніколаєв (1949), мс Володимир Клопов (1948), Олександр Давиденко (1953), Олег Ісламов (1953), Анатолій Богданов (1947), Олександр Сильнягін (1949), мс Олександр Голембіовський (1946), Дмитро Пролигін (1946), Володимир Бабашов (1951), Володимир Бистров (1952).

«Локомотив» (Москва)

Старший тренер — заслужений тренер РРФСР і УРСР Дмитро Миколайович Богинов.

Тренер — мс Станіслав Олексійович Ільїн.

Воротарі: мс Валерій Зубарєв (1942), Сергій Барико (1956), Володимир Бистров (1952).

Захисники: Олександр Глухов (1952), Вячеслав Агафонов (1951), Геннадій Мильников (1953), мс Олек-

сандр Чертов (1942), мс Анатолій Попков (1950), мс Микола Львовичкін (1949), Юрій Якунчиков (1953).

Нападаючі: мс Сергій Пастухов (1952), Андрій Хохлов (1955), мс Раміль Валіулін (1945), Юрій Лонін (1951), мс Володимир Богомолів (1948), мс Олександр Смолін (1948), мс Володимир Бутаков (1946), Олег Привалов (1953), Євген Дєєв (1950), Микола Пискарьов (1955), Юрій Краснов (1957), Борис Носов (1956).

«Салават Юлаєв» (Уфа)

Старший тренер — мс Володимир Петрович Каравдін.

Воротарі: Вячеслав Микишкін (1948), Віктор Чередник (1945).

Захисники: Сергій Михальов (1948), Микола Анфьоров (1949), Віктор Іванов (1951), Сергій Падалко (1950), Валерій Бородулін (1949).

Нападаючі: Геннадій Казаков (1939), Володимир Биков (1949), Микола Заварухін (1944), Володимир Воробйов (1946), Юрій Гомоляко (1946), Геннадій Іванов (1948), Роберт Мурдускін (1948), Валентин Колечкін (1940), Володимир Молоканов (1947), Сергій Ветхов (1948), Рівкат Салахов (1952), Олексій Макаров (1950).

СКА МВО (Калінін)

Начальник команди — мс Ігор Васильович Горшков.

Старший тренер — змс Олег Олексійович Зайцев.

Тренер — мс Юрій Васильович Овчуков.

Воротарі: мс Микола Толстиков (1946), мс Володимир Миняєв (1951).

Захисники: Сергій Кузнецов (1953), мс Валерій Мосієнко (1952), мс Віктор Мартинов (1951), мс Анатолій Семенов (1947), Володимир Андрєєв (1951), Євген Смирнов (1954).

Нападаючі: мс Володимир Сирцов (1951), мс Микола Свистухін (1947), Ігор Гузов (1950), Олександр Циганов (1953), мс Володимир Ситников (1952), Олександр Малинін (1951).

«Торпедо» (Усть-Каменогорськ)

Старший тренер — мс Володимир Борисович Кисельов.

Воротарі: Володимир Савосін (1945), Віктор Набоков (1954), Костянтин Гаврилов (1956).

Захисники: Олександр Тичкін (1951), Едуард Петровський (1943), Олександр Фролов (1952), Олександр Молотов (1949), Сергій Кравченко (1950), Віталій Філіппов (1955).

Нападаючі: Віктор Семикін (1948), Григорій Бердишев (1947), Віктор Чечель (1953), Олександр Курилов (1946), Володимир Шепелін (1947), Володимир Копцов (1950), Михайло Абалмасов (1952), Валерій Кириченко (1947), Юрій Перцев (1951), Борис Чинаєв (1947), Анатолій Дулін (1951), Сергій Вторников (1956), Вячеслав Гринін (1956), Геннадій Єремєєв (1957).

«Молот» (Перм)

Старший тренер — Володимир Павлович Фоєєв.

Тренер — Кузьма Андрійович Соловйов.

Воротарі: Валерій Бояринцев (1948), Володимир Дударєв (1951), Олександр Лоскутов (1955).

Захисники: Валентин Тараканов (1945), Леонід

Колесников (1944), мс Борис Пономарьов (1948), Олександр Тикмаков (1953), Василь Спиридонов (1951).

Нападаючі: Владислав Анкудінов (1948), Геннадій Косолапов (1948), Валентин Сапичев (1944), Юрій Мартинов (1951), Борис Фролов (1947), Владислав Смирнов (1951), Анатолій Колганов (1949), Сергій Смертін (1951), Олександр Овчаров (1953), Володимир Кузнецов (1955), Олександр Тарасов (1954), Борис Фролов (1955).

«Єнбек» (Алма-Ата)

Старший тренер — Юрій Олександрович Сааль.
Тренер — Михайло Петрович Лопухін.

Воротарі: Валерій Кисельов (1941), Ігор Хлобистін (1953), Ільшат Михрамов (1957).

Захисники: Вадим Куликов (1944), мс Віктор Кузнецов (1944), Володимир Манін (1953), Валерій Костенко (1947), Анатолій Бундов (1946), Віктор Форш (1951).

Нападаючі: мс Валерій Войтов (1946), Валерій Цепенюк (1947), Фегім Гаметдінов (1950), Микола Лисаков (1945), Олексій Агай (1949), Анатолій Вахтель (1948), Володимир Кожевников (1950), Олександр Сидоренко (1950), Сергій Патракеєв (1950), Віктор Панін (1943), Ігор Кузнецов (1955), Леонід Салдаєв (1949), Борис Ларкович (1940).

«Металург» (Новокузнецьк)

Старший тренер — мс Олег Іванович Короленко.
Тренер — мс Анатолій Михайлович Окишев.

Воротарі: Юрій Лавришев (1948), Анатолій Перегонцев (1948).

Захисники: Станіслав Самойлов (1949), Микола Заречнев (1951), Веніамін Попов (1943), Володимир Кувшинов (1951), Анатолій Шибяєв (1951).

Нападаючі: мс Михайло Гомберг (1941), Валерій Кравченко (1948), Сергій Перфильєв (1947), мс Олександр

Заїкін (1951), Сергій Сивцов (1952), Наум Абляєв (1948), Володимир Ольхов (1946), Василь Гордєєв (1946), Анатолій Степанов (1956), Сергій Абрамов (1956), Сергій Лантратов (1956), Володимир Ульянов (1951), Юрій Киряк (1949), Анатолій Булахов (1951), Сергій Жуков (1951), Юрій Шайцане (1952), Валерій Іванов (1946).

«Хімік» (Омськ)

Старший тренер — Іван Якович Крачевський.
Воротарі: Володимир Лукін (1953), мс Валерій Голдобін (1946).

Захисники: Микола Березовський (1950), Петро Галкін (1944), Геннадій Домашкін (1946), Юрій Євсєєв (1947), Валерій Харитоненко (1948), Юрій Ричков (1952), Станіслав Первушин (1949).

Нападаючі: Рінат Баймухаметов (1953), Юрій Вавілов (1946), Анатолій Микало (1951), Олексій Селіванов (1952), Микола Зирянов (1950), Костянтин Халін (1949), Володимир Шевченко (1946), Олексій Голуб'ятников (1955), мс Рім Мендубаєв (1946), Анатолій Вдовін (1946).

СКА (Куйбишев)

Начальник команди — Микола Гаврилович Волков.

Старший тренер — Євген Олександрович Волков.
Воротарі: Володимир Яковлев (1946), Вячеслав Пименов (1951).

Захисники: Володимир Денисов (1946), Сергій Прилепа (1954), Олександр Мамонтов (1952), Павло Синяков (1948), Борис Бабушкін (1953), Микола Аверін (1954), Анатолій Пахмутов (1947).

Нападаючі: Равіль Мухаметгарєєв (1951), Євген Сукуров (1955), Анатолій Левченко (1948), Володимир Мороз (1950), Олександр Косауров (1955), Віктор Андро-

сенко (1952), Фагіл Карюков (1948), Станіслав Тикшаєв (1949), Володимир Зайцев (1950).

Примітка. Склади команд подаються за попередніми заявками (станом на 20 вересня 1973 року).

КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР ДЛЯ КОМАНД ДРУГОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А» (ЗАХІДНА ЗОНА)

Жовтень

13—14

«Олімпія» (Кірово-Чепецьк) —
«Апатитбуд» (Апатити)
«Прогрес» (Глазов) —
«Металург» (Череповець)
«Іжсталь» (Іжевськ) —
«Шторм» (Ленінград)
«Дизеліст» (Пенза) —
«Кристал» (Електросталь)

18—19

«Олімпія» — «Шторм»
«Прогрес» — «Апатитбуд»
«Іжсталь» — «Металург»
«Кристал» — «Верстатобудів-
ник» (Рязань)

23—24

«Олімпія» — «Металург»
«Прогрес» — «Шторм»
«Іжсталь» — «Апатитбуд»
«Дизеліст» — «Верстатобудів-
ник»

29—30

«Політ» — «Олімпія»
СК імені Урицького — «Іж-
сталь»
«Нафтовик» — «Прогрес»
«Торпедо» (Мн.) — «Торпедо»
(Яр.)

«Торпедо» (Ярославль) —
«Нафтовик» (Ухта)
«Торпедо» (Мінськ) —
СК імені Урицького (Ка-
зань)
«Дніпроспецсталь» (Запоріж-
жя) — «Політ» (Горький)

«Торпедо» (Яр.) — СК іме-
ні Урицького
«Торпедо» (Мн.) — «Політ»
«Дніпроспецсталь» — «Нафто-
вик»

«Торпедо» (Яр.) — «Політ»
«Торпедо» (Мн.) — «Нафтовик»
«Дніпроспецсталь» — СК іме-
ні Урицького

«Шторм» — «Верстатобудів-
ник»
«Металург» — «Дизеліст»
«Апатитбуд» — «Кристал»

Листопад

2—3

«Політ» — «Прогрес»
СК імені Урицького — «Олім-
пія»
«Нафтовик» — «Іжсталь»
«Торпедо» (Яр.) — «Дніпро-
спецсталь»

8—9

«Політ» — «Іжсталь»
СК імені Урицького — «Про-
грес»
«Нафтовик» — «Олімпія»
«Дніпроспецсталь» — «Торпе-
до» (Мн.)

14—15

«Олімпія» — «Торпедо» (Яр.)
«Прогрес» — «Дніпроспец-
сталь»
«Іжсталь» — «Торпедо» (Мн.)
«Нафтовик» — «Верстатобудів-
ник»

19—20

«Олімпія» — «Торпедо» (Мн.)
«Прогрес» — «Торпедо» (Яр.)
«Іжсталь» — «Дніпроспец-
сталь»
«Кристал» — «Нафтовик»

24—25

«Олімпія» — «Дніпроспец-
сталь»
«Прогрес» — «Торпедо» (Мн.)
«Іжсталь» — «Торпедо» (Яр.)

28—29

«Торпедо» (Яр.) — «Верстатобу-
дівник»

«Шторм» — «Дизеліст»
«Металург» — «Кристал»
«Апатитбуд» — «Верстатобудів-
ник»

«Шторм» — «Кристал»
«Металург» — «Верстатобудів-
ник»
«Апатитбуд» — «Дизеліст»

«Кристал» — «Політ»
«Дизеліст» — СК імені Уриць-
кого
«Апатитбуд» — «Металург»

«Дизеліст» — «Політ»
«Верстатобудівник» — СК іме-
ні Урицького
«Шторм» — «Металург»

«Кристал» — СК імені Урицько-
го

«Дизеліст» — «Нафтовик»
«Верстатобудівник» — «Політ»
«Шторм» — «Апатитбуд»

«Торпедо» (Мн.) — «Дизеліст»
«Дніпроспецсталь» — «Кристал»

Грудень

4—5

«Олімпія» — «Прогрес»
«Політ» — «Металург»

9—10

«Прогрес» — «Іжсталь»
«Політ» — «Шторм»
СК імені Урицького — «Апатит-
буд»

14—15

«Іжсталь» — «Олімпія»
«Політ» — «Апатитбуд»
СК імені Урицького — «Мета-
лург»
«Нафтовик» — «Шторм»

19—20

«Нафтовик» — «Політ»
«Кристал» — «Олімпія»
«Дизеліст» — «Іжсталь»
«Верстатобудівник» — «Про-
грес»

24—25

СК імені Урицького — «Нафто-
вик»
«Кристал» — «Прогрес»
«Дизеліст» — «Олімпія»

29—30

«Політ» — СК імені Урицького
«Кристал» — «Іжсталь»
«Дизеліст» — «Прогрес»

СК імені Урицького — «Шторм»
«Нафтовик» — «Апатитбуд»

«Нафтовик» — «Металург»
«Торпедо» (Яр.) — «Дизеліст»
«Торпедо» (Мн.) — «Кристал»
«Дніпроспецсталь» — «Верста-
тобудівник»

«Торпедо» (Яр.) — «Кристал»
«Торпедо» (Мн.) — «Верстато-
будівник»
«Дніпроспецсталь» — «Дизе-
ліст»

«Шторм» — «Торпедо» (Мн.)
«Металург» — «Дніпроспец-
сталь»
«Апатитбуд» — «Торпедо» (Яр.)

«Верстатобудівник» — «Іж-
сталь»
«Шторм» — «Торпедо» (Яр.)
«Металург» — «Торпедо» (Мн.)
«Апатитбуд» — «Дніпроспец-
сталь»

«Верстатобудівник» — «Олімпі-
пія»
«Шторм» — «Дніпроспецсталь»
«Металург» — «Торпедо» (Яр.)
«Апатитбуд» — «Торпедо» (Мн.)

Січень

13—14

«Олімпія» — «Політ»
«Прогрес» — «Нафтовик»
«Іжсталь» — СК імені Урицького
«Кристал» — «Апатитбуд»
«Дизеліст» — «Металург»

18—19

«Олімпія» — СК імені Урицько-
го
«Прогрес» — «Політ»
«Іжсталь» — «Нафтовик»
«Кристал» — «Металург»

23—24

«Олімпія» — «Нафтовик»
«Прогрес» — СК імені Уриць-
кого
«Іжсталь» — «Політ»
«Кристал» — «Шторм»

28—29

«Політ» — «Дніпроспецсталь»
СК імені Урицького — «Торпе-
до» (Мн.)
«Нафтовик» — «Торпедо» (Яр.)

«Верстатобудівник» —
«Шторм»
«Торпедо» (Яр.) — «Торпедо»
(Мн.)

«Дизеліст» — «Шторм»
«Верстатобудівник» — «Апатит-
буд»
«Дніпроспецсталь» — «Торпе-
до» (Яр.)

«Дизеліст» — «Апатитбуд»
«Верстатобудівник» — «Мета-
лург»
«Торпедо» (Мн.) — «Дніпро-
спецсталь»

«Кристал» — «Дизеліст»
«Шторм» — «Іжсталь»
«Металург» — «Прогрес»
«Апатитбуд» — «Олімпія»

Лютий

2—3

«Політ» — «Торпедо» (Мн.)
СК імені Урицького — «Торпе-
до» (Яр.)
«Нафтовик» — «Дніпроспец-
сталь»

«Верстатобудівник» — «Дизе-
ліст»
«Шторм» — «Олімпія»
«Металург» — «Іжсталь»
«Апатитбуд» — «Прогрес»

7—8

«Політ» — «Торпедо» (Яр.)
СК імені Урицького — «Дніпро-
спецсталь»
«Нафтовик» — «Торпедо» (Мн.)

«Верстатобудівник» — «Кри-
стал»
«Шторм» — «Прогрес»
«Металург» — «Олімпія»
«Апатитбуд» — «Іжсталь»

12—13

«Олімпія» — «Кристал»
 «Прогрес» — «Верстатобудів-
 ник»
 «Іжсталь» — «Дизеліст»
 СК імені Урицького — «Політ»

17—18

«Олімпія» — «Дизеліст»
 «Прогрес» — «Кристал»
 «Іжсталь» — «Верстатобудів-
 ник»
 «Нафтовик» — СК імені Уриць-
 кого

22—23

«Олімпія» — «Верстатобудів-
 ник»
 «Прогрес» — «Дизеліст»
 «Іжсталь» — «Кристал»

27—28

«Прогрес» — «Олімпія»
 «Кристал» — «Дніпроспец-
 сталь»
 «Дизеліст» — «Торпедо» (Мн.)

«Торпедо» (Яр.) — «Апатитбуд»
 «Торпедо» (Мн.) — «Шторм»
 «Дніпроспецсталь» — «Мета-
 лург»

«Торпедо» (Яр.) — «Шторм»
 «Торпедо» (Мн.) — «Металург»
 «Дніпроспецсталь» — «Апатит-
 буд»

«Політ» — «Нафтовик»
 «Торпедо» (Яр.) — «Металург»
 «Торпедо» (Мн.) — «Апатитбуд»
 «Дніпроспецсталь» — «Шторм»

«Верстатобудівник» — «Торпе-
 до» (Яр.)
 «Шторм» — СК імені Урицького
 «Металург» — «Політ»
 «Апатитбуд» — «Нафтовик»

Березень**4—5**

«Іжсталь» — «Прогрес»
 «Кристал» — «Торпедо» (Мн.)
 «Дизеліст» — «Торпедо» (Яр.)
 «Верстатобудівник» — «Дніпро-
 спецсталь»

«Шторм» — «Політ»
 «Металург» — «Нафтовик»
 «Апатитбуд» — СК імені Уриць-
 кого

9—10

«Олімпія» — «Іжсталь»
 «Кристал» — «Торпедо» (Яр.)
 «Дизеліст» — «Дніпроспец-
 сталь»
 «Верстатобудівник» — «Торпе-
 до» (Мн.)

«Шторм» — «Нафтовик»
 «Металург» — СК імені Ури-
 цького
 «Апатитбуд» — «Політ»

14—15

«Політ» — «Кристал»
 СК імені Урицького — «Дизе-
 ліст»
 «Верстатобудівник» — «Нафто-
 вик»

«Торпедо» (Яр.) — «Олімпія»
 «Торпедо» (Мн.) — «Іжсталь»
 «Дніпроспецсталь» — «Про-
 грес»
 «Апатитбуд» — «Шторм»

19—20

«Політ» — «Дизеліст»
 СК імені Урицького — «Верста-
 тобудівник»
 «Нафтовик» — «Кристал»
 «Торпедо» (Яр.) — «Прогрес»

«Торпедо» (Мн.) — «Олімпія»
 «Дніпроспецсталь» — «Іж-
 сталь»
 «Металург» — «Шторм»

24—25

«Політ» — «Верстатобудівник»
 СК імені Урицького — «Кри-
 стал»
 «Нафтовик» — «Дизеліст»
 «Торпедо» (Яр.) — «Іжсталь»

«Торпедо» (Мн.) — «Прогрес»
 «Дніпроспецсталь» — «Олім-
 пія»
 «Металург» — «Апатитбуд»

УЧЕТВЕРТЕ — ПЕРЕМОЖЦІ!

20 березня 1973 року в Ленінградському Палаці спор-
 ту «Ювілейний» відкрився шостий чемпіонат Європи
 серед юніорів. У попередніх п'яти місця розподілилися
 так: 1968 р.—1. Чехословаччина; 2. СРСР; 3. Швеція
 (чемпіонат відбувся у Фінляндії). 1969 р.—1. СРСР.
 2. Швеція. 3. Чехословаччина (ФРН). 1970 р.—1. СРСР.
 2. Чехословаччина. 3. Швеція (Швейцарія). 1971 р.—
 1. СРСР. 2. Швеція. 3. Чехословаччина (Чехословаччина).
 1972 р.—1. Швеція. 2. СРСР. 3. Чехословаччина (Швеція).

У ленінградському турнірі брали участь шість команд:
 СРСР, Швеція, Чехословаччина, Фінляндія, Швейцарія,
 ФРН. В останніх трьох команд збірна СРСР виграла до-
 сить легко — відповідно 13 : 0, 10 : 2, 16 : 2. Без поразок
 прийшли до вирішальних ігор юніори Швеції та ЧССР,
 зігравши внічию між собою.

У зустрічі команд СРСР і ЧССР лише перший період був нічийний — 2:2, а в другому і третьому періодах молоді радянські хокеїсти не залишили гостям ніяких надій: 8:2 — остаточний рахунок цієї гри.

Матч між командами СРСР і Швеції розпочався невдало для наших юнаків: перший період виграли гості — 2:0, але згодом господарі поля зібралися й довели, що небезпідставно претендують на перемогу. Закинувши у ворота шведів підряд 6 шайб, збірна юніорів СРСР стала переможцем чемпіонату й повернула собі почесне звання. За радянську команду виступили воротарі Юрій Новиков, Володимир Мишкін, а також польові гравці Олександр Малюгін, Володимир Лаврентьев, Володимир Лохматов, Володимир Гостюжев, Михайло Ковальов, Володимир Кучеренко, Федір Канарейкін, Євген Лукашин, Віктор Жлуктов, Володимир Голиков, Олександр Корниченко, Сергій Меликов, Борис Чучин, Олександр Сушков, Олександр Балдін, Едмунд Васильєв. Старший тренер — Юрій Баулін, тренери — Ігор Ромишевський та Юрій Морозов.

Найкращими гравцями чемпіонату визнано воротаря Е. Хегюста (Швеція), захисника Ф. Йоуна (ЧССР) і нападаючого В. Жлуктова (СРСР).

Найрезультативнішим хокеїстом став Володимир Голиков, який набрав 15 очок (10 голів і 5 передач). Йому було вручено приз газети «Ленинградская правда».

Найкоректнішими були хокеїсти Швейцарії. Їм вручено спеціальний приз.

Підсумкова таблиця чемпіонату Європи серед юніорів

	І	В	Н	П	Ш	О
1. СРСР	5	5	0	0	53—8	10
2. Швеція	5	3	1	1	45—16	7
3. ЧССР	5	3	1	1	27—19	7
4. Фінляндія	5	2	0	3	18—35	4
5. Швейцарія	5	1	0	4	12—47	2
6. ФРН	5	0	0	5	14—44	0

Наступний чемпіонат юніорів відбудеться у Швейцарії з 23 по 31 березня 1974 року.

МОЛОДІ ЧЕМПІОНИ

Фінал першості країни для юніорів проходив у Запоріжжі. В ньому брали участь 10 команд-переможниць попередніх турнірів. Їх було розподілено на дві групи. До першої ввійшли ЦСКА, «Спартак» (Свердловськ), «Дизеліст» (Пенза), «Салават Юлаєв» (Уфа), «Торпедо» (Ярославль), до другої — «Торпедо» (Горький), СКА (Ленінград), «Трактор» (Челябінськ), «Кристал» (Саратов), «Сибір» (Новосибірськ). Переможці груп — ЦСКА, «Дизеліст», «Торпедо» й «Трактор» зіграли по 2 півфінальних матчі. У фіналі зустрілися ЦСКА й «Дизеліст». У додатковий час перемогли армійські юніори. Срібні медалі у «Дизеліста», бронзові — у горьковчан.

• • •

В Уфі юнацька першість розігрувалася за тією ж системою. Переможців зональних турнірів — ЦСКА, «Спартак» (Москва), СКА (Ленінград), «Торпедо» (Горький), «Салават Юлаєв» (Уфа), «Металург» (Новокузнецьк), «Торпедо» (Усть-Каменогорськ) і «Олімпія» (Кірово-Чепецьк) — було розподілено на дві групи.

До півфіналу потрапили з першої групи ЦСКА та «Олімпія», з другої — уфимці й армійці Ленінграда. Москвичі перемогли ленінградців — 1:0, але у фіналі поступилися господарям — 2:4. Переможцем турніру став «Салават Юлаєв», на другому місці — ЦСКА, на третьому — СКА (Ленінград).

П'ЯТДЕСЯТ П'ЯТЬ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЧЕМПІОНІВ

З п'яти зимових Олімпіад, у котрих брали участь хокеїсти СРСР, чотири вони виграли. П'ятдесят п'ять гравців нашої збірної в різні роки приносили їй найпочесніші спортивні нагороди, зробивши величезний внесок у скарбницю радянського спорту. Ось ті, хто ставали олімпійськими чемпіонами у складі збірної СРСР.

Воротарі: М. Пучков (1956); Г. Мкртичан (1956); В. Коноваленко (1964, 1968); Б. Зайцев (1964); В. Зінгер (1968); В. Третьяк (1972); О. Пашков (1972).

Захисники: М. Сологубов (1956); І. Трегубов (1956); Г. Сидоренков (1956); Д. Уколов (1956); А. Кучевський (1956); О. Рагулін (1964, 1968, 1972); В. Кузькін (1964, 1968, 1972); Е. Іванов (1964); О. Зайцев (1964); В. Давидов (1964, 1968, 1972); І. Ромишевський (1968, 1972); В. Блинов (1968); Г. Циганков (1972); В. Лутченко (1972); В. Васильєв (1972).

Нападаючі: Є. Бабиц (1956); В. Шувалов (1956); В. Бобров (1956); Ю. Крилов (1956); О. Уваров (1956); В. Кузін (1956); Ю. Пантюхов (1956); О. Гуришев (1956); М. Хлистов (1956); В. Никифоров (1956); К. Локтєв (1964); О. Альметов (1964); В. Александров (1964, 1968); Л. Волков (1964); А. Фірсов (1964, 1968, 1972); Є. Майоров (1964); В. Старшинов (1964, 1968); Б. Майоров (1964, 1968); С. Петухов (1964); В. Якушев (1964); Є. Зимін (1968, 1972); В. Вікулов (1968, 1972); В. Полупанов (1968); Є. Мишаков (1968, 1972); А. Іонов (1968); Ю. Мойсєєв (1968); О. Мальцев (1972); В. Харламов (1972); В. Петров (1972); Б. Михайлов (1972); Ю. Блинов (1972); В. Шадрін (1972); О. Якушев (1972).

ОЛЕКСАНДР РАГУЛІН — СВІТОВИЙ РЕКОРДСМЕН

За останні двадцять років збірна Радянського Союзу виступала в дев'ятнадцяти світових чемпіонатах, за ви-

нятком 1962 року, коли він проходив у США. Як відомо, тоді американський уряд відмовив у в'їзних візах хокеїстам НДР і на знак солідарності з німецькими друзями спортсмени СРСР і ЧССР відмовилися брати участь у першості. Отже, 19 чемпіонатів — 12 перемог! Хто ж із наших хокеїстів завойовував звання чемпіона світу?

Воротарі: М. Пучков (1954, 1956); Г. Мкртичан (1954, 1956); В. Коноваленко (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1970, 1971); Б. Зайцев (1963, 1964); В. Зінгер (1965, 1966, 1967, 1968, 1969); В. Пучков (1969); В. Третьяк (1970, 1971, 1973); О. Сидельников (1973).

Захисники: О. Виноградов (1954); П. Жибуртович (1954); Д. Уколов (1954, 1956); А. Кучевський (1954, 1956); Г. Сидоренков (1954, 1956); М. Сологубов (1956, 1963); І. Трегубов (1956); О. Рагулін (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1973); В. Кузькін (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1971); Е. Іванов (1963, 1964, 1965, 1967); В. Давидов (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971); О. Зайцев (1964, 1966, 1967, 1968); В. Брежнев (1965, 1966); В. Нікітін (1967, 1970); І. Ромишевський (1968, 1969, 1970, 1971); В. Блинов (1968); В. Лутченко (1969, 1970, 1971, 1973); Є. Поладьєв (1969, 1970, 1973); В. Васильєв (1970, 1973); Г. Циганков (1971, 1973); Ю. Ляпкін (1971, 1973); О. Гусєв (1973).

Нападаючі: Є. Бабиц (1954, 1956); В. Шувалов (1954, 1956); В. Бобров (1954, 1956); Ю. Крилов (1954, 1956); О. Уваров (1954, 1956); В. Кузін (1954, 1956); М. Хлистов (1954, 1956); О. Гуришев (1954, 1956); М. Бичков (1954); О. Комаров (1954); Ю. Пантюхов (1956); В. Никифоров (1956); Є. Майоров (1963, 1964); В. Старшинов (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971); Б. Майоров (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968); В. Якушев (1963, 1964, 1965, 1966, 1967); О. Альметов (1963, 1964, 1965, 1967); В. Александров (1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968); Ю. Волков (1963, 1965); В. Юрзи-

нов (1963, 1969); С. Петухов (1963, 1964); Ю. Парамошкін (1963); К. Локтєв (1964, 1965, 1966); Л. Волков (1964, 1965); А. Фірсов (1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971); А. Іонов (1965, 1966, 1968); В. Вікулов (1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971); В. Полупанов (1966, 1967, 1968, 1970); В. Ярославцев (1967); О. Якушев (1967, 1969, 1970, 1973); Є. Зимін (1968, 1969, 1971); Є. Мишаков (1968, 1969, 1970, 1971); Ю. Мойсєєв (1968); Б. Михайлов (1969, 1970, 1971, 1973); В. Петров (1969, 1970, 1971, 1973); О. Мальцев (1969, 1970, 1971, 1973); В. Харламов (1970, 1971, 1973); В. Шадрін (1970, 1971, 1973); О. Мартинюк (1971, 1973); В. Анисін (1973); О. Бо-дунов (1973), Ю. Лебедев (1973), О. Волчков (1973).

Не важко підрахувати, що найбільшою колекцією золотих нагород світових чемпіонатів володіє наш ушлавлений захисник Олександр Рагулін. 10 разів він ставав чемпіоном світу! Це абсолютний світовий рекорд! Жодному хокеїстові (навіть і канадському за часів повновладного господарювання Канади у 20—30-і роки) не вдавалося зібрати такого рясного врожаю.

ПРИЗЕРИ ЛІХГ

Щороку Міжнародна ліга хокею на льоду (ЛІХГ) називає трьох найкращих гравців чемпіонату світу — воротаря, захисника й нападаючого. Наводимо прізвища тих, хто був відзначений ЛІХГ, починаючи з 1954 року (крім 1962 року, коли команди соціалістичних країн участі у світовій першості не брали).

Воротарі: 1954 — Локкерт (Канада), 1955 — Рагазіо (США), 1956 — Айкола (США), 1957 — Страка (ЧССР), 1958 — Надрхал (ЧССР), 1959 — Пучков (СРСР), 1960 — Маккарті (США), 1961 — Мартін (Канада), 1963 — Мартін (Канада), 1964 — Мартін (Канада), 1965 — Дзурілла (ЧССР), 1966 — Мартін (Канада), 1967 — Ветцель (США), 1968 — Бродерік (Канада), 1969 — Холмквіст

(Швеція), 1970 — Ілонен (Фінляндія), 1971 — Холечек (ЧССР), 1972 — Валтонен (Фінляндія), 1973 — Холечек (ЧССР).

Захисники: 1954 — Еберг (Швеція), 1955 — Гут (ЧССР), 1956 — Сологубов (СРСР), 1957 — Сологубов (СРСР), 1958 — Трегубов (СРСР), 1959 — Ламіранд (Канада), 1960 — Сологубов (СРСР), 1961 — Трегубов (СРСР), 1963 — Стольц (Швеція), 1964 — Іванов (СРСР), Тікал (ЧССР), 1965 — Тікал (ЧССР), 1966 — Рагулін (СРСР), 1967 — Давидов (СРСР), 1968 — Хорешовський (ЧССР), 1969 — Сухий (ЧССР), 1970 — Сведберг (Швеція), 1971 — Сухий (ЧССР), Коскела (Фінляндія), 1972 — Поспішил (ЧССР), 1973 — Васильєв (СРСР).

Нападаючі: 1954 — Бобров (СРСР), 1955 — Уорвік (Канада), 1956 — Маккензі (Канада), 1957 — Тумба-Юханссон (Швеція), 1958 — Барнс (Канада), 1959 — Клірі (США), 1960 — Нільссон (Швеція), 1961 — Бубник (ЧССР), 1963 — Влах (ЧССР), 1964 — В. Якушев (СРСР), 1965 — Старшинов (СРСР), 1966 — Локтєв (СРСР), 1967 — Фірсов (СРСР), 1968 — Фірсов (СРСР), 1969 — Стернер (Швеція), 1970 — Мальцев (СРСР), 1971 — Фірсов (СРСР), 1972 — Мальцев (СРСР), 1973 — Михайлов (СРСР).

380 ШАЙБ ВЯЧЕСЛАВА СТАРШИНОВА

Довгі роки тримався у нашому хокеї своєрідний рекорд, встановлений Олексієм Гуришевим, — 379 шайб, закинутих у чемпіонатах країни. Поступово до цього рекорду «підбирався» Вячеслав Старшинов і, нарешті, 1972 року він став найкращим бомбардиром радянського хокею — 380 шайб!

Хокейна статистика важче піддається обробці, ніж футбольна: кількість голів тут значно більша, та й відповідні матеріали не завжди друкуються в газетах. І все ж нині визначено десятку найкращих бомбардирів усіх років. Цей список має такий вигляд:

В. Старшинов — 380 шайб	В. Циплаков — 337 шайб
О. Гуришев — 379	В. Козін — 316
С. Шитковський — 350	Ю. Парамошкін — 293
В. Александров — 345	В. Гребенников — 227
А. Фірсов — 338	О. Короленко — 253

Тут враховувалися голи, забиті в усіх лігах. Це справедливо, оскільки дехто пропонує вести облік лише тих шайб, що були закинуті в іграх вищої групи безпосередньо в боротьбі за медалі. Але ж деякі чемпіонати склалися з двох етапів — попереднього й основного. Тоді й шайби, закинуті Старшиновим чи Майоровим у попередньому етапі, також не треба враховувати? Ні, ста-

стистики вирішили інакше, і тому десятка найкращих має саме такий вигляд.

Чи спроможний хтось із сьогоднішніх гравців поліпшити досягнення Старшинова? Найрезультативніший гравець минулої першості Володимир Петров має в своєму активі 179 шайб, закинутих у 8 чемпіонатах. Чи можна вести атаку на рекорд? В. Петрову нині 26 років. У цьому віці на рахунку Старшинова (також після 8 чемпіонатів) було 176 шайб, тобто на 3 менше. 25-річний Валерій Харламов — учасник 6 чемпіонатів, але вже закинув 188 шайб. У цьому віці Старшинов закинув 154 шайби, але після 7 чемпіонатів. Як бачимо, Валерій Харламов поки що набагато випереджає графік Старшинова. Отже, потенціальні претенденти на новий рекорд є.

ПРИЗЕРИ ЧЕМПІОНАТІВ СВІТУ

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1920	Антверпен (Бельгія)	Канада	США	Чехо-словацьчина
1924	Шамоні (Франція)	Канада	США	Англія
1928	Сен-Моріс (Швейцарія)	Канада	Швеція	Швейцарія
1930	Шамоні (Франція)	Канада	Німеччина	Швейцарія
1931	Криниця (Польща)	Канада	США	Австрія
1932	Лейк-Плесід (США)	Канада	США	Німеччина
1933	Прага (Чехословацьчина)	США	Канада	Чехо-словацьчина
1934	Мілан (Італія)	Канада	США	Німеччина
1935	Давос (Швейцарія)	Канада	Швейцарія	Англія
1936	Гарміш-Партенкірхен (Німеччина)	Англія	Канада	США
1937	Лондон (Англія)	Канада	Англія	Швейцарія
1938	Прага (Чехословацьчина)	Канада	Англія	Чехо-словацьчина
1939	Базель, Цюріх (Швейцарія)	Канада	США	Швейцарія
1947	Прага (Чехословацьчина)	Чехо-словацьчина	Швеція	Австрія
1948	Сен-Моріс (Швейцарія)	Канада	Чехо-словацьчина	Швейцарія
1949	Стокгольм (Швеція)	Чехо-словацьчина	Канада	США
1950	Лондон (Англія)	Канада	США	Швейцарія
1951	Париж (Франція)	Канада	Швеція	Швейцарія

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1952	Осло (Норвегія)	Канада	США	Швеція
1953	Базель, Цюріх (Швейцарія)	Швеція	ФРН	Швейцарія
1954	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Канада	Швеція
1955	Крефельд (ФРН)	Канада	СРСР	Чехо-словацьчина
1956	Кортіна д'Ампеццо (Італія)	СРСР	США	Канада
1957	Москва (СРСР)	Швеція	СРСР	Чехо-словацьчина
1958	Осло (Норвегія)	Канада	СРСР	Швеція
1959	Прага (Чехословацьчина)	Канада	СРСР	Чехо-словацьчина
1960	Скво-Веллі (США)	США	Канада	СРСР
1961	Женева, Лозанна (Швейцарія)	Канада	Чехо-словацьчина	СРСР
1962	Колорадо-Спрінгс (США)	Швеція	Канада	США
1963	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словацьчина
1964	Інсбрук (Австрія)	СРСР	Швеція	Чехо-словацьчина
1965	Тампере (Фінляндія)	СРСР	Чехо-словацьчина	Швеція
1966	Любляна (Югославія)	СРСР	Чехо-словацьчина	Канада
1967	Відень (Австрія)	СРСР	Швеція	Канада
1968	Гренобль (Франція)	СРСР	Чехо-словацьчина	Канада

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1969	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словакчина
1970	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словакчина
1971	Берн, Женева (Швейцарія)	СРСР	Чехо-словакчина	Швеція
1972	Прага (Чехословакчина)	Чехо-словакчина	СРСР	Швеція
1973	Москва (СРСР)	СРСР	Швеція	Чехо-словакчина

ПРИЗЕРИ ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1910	Монтро (Франція)	Англія	Бельгія	Німеччина, Швейцарія
1911	Берлін (Німеччина)	Богемія	Німеччина	Бельгія
1912		Результати анульовані		
1913	Мюнхен (Німеччина)	Бельгія	Богемія	Німеччина
1914	Берлін (Німеччина)	Чехо-словакчина	Німеччина	Бельгія
1921	Стокгольм (Швеція)	Швеція	Чехо-словакчина	Австрія
1922	Сен-Моріс (Швейцарія)	Чехо-словакчина	Швеція	Швейцарія
1923	Антверпен (Бельгія)	Швеція	Франція	Чехо-словакчина
1924	Мілан (Італія)	Франція	Швеція	Бельгія
1925	Штрбске Плезо (Чехословакчина)	Чехо-словакчина	Австрія	Швейцарія
1926	Давос (Швейцарія)	Швейцарія	Чехо-словакчина	Австрія

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1927	Відень (Австрія)	Австрія	Бельгія	Німеччина
1928	Сен-Моріс (Швейцарія)	Швеція	Швейцарія	Англія
1929	Будапешт (Угорщина)	Чехо-словакчина	Польща	Австрія
1930	Берлін (Німеччина)	Німеччина	Швейцарія	Австрія
1931	Криниця (Польща)	Австрія	Швеція	Чехо-словакчина, Польща
1932	Берлін (Німеччина)	Швеція	Австрія	Швейцарія
1933	Прага (Чехословакчина)	Чехо-словакчина	Австрія	Швейцарія, Німеччина
1934	Мілан (Італія)	Німеччина	Швейцарія	Угорщина, Чехо-словакчина
1935	Давос (Швейцарія)	Швейцарія	Англія	Чехо-словакчина
1936	Гарміш-Партенкірхен (Німеччина)	Англія	Чехо-словакчина	Швеція — Німеччина
1937	Лондон (Англія)	Англія	Швейцарія	Німеччина
1938	Прага (Чехословакчина)	Англія	Чехо-словакчина	Німеччина
1939	Базель, Цюріх (Швейцарія)	Швейцарія	Чехо-словакчина	Німеччина
1947	Прага (Чехословакчина)	Чехо-словакчина	Швеція	Австрія
1948	Сен-Моріс (Швейцарія)	Чехо-словакчина	Швейцарія	Швеція
1949	Стокгольм (Швеція)	Чехо-словакчина	Швеція	Швейцарія
1950	Лондон (Англія)	Швейцарія	Англія	Швеція
1951	Париж (Франція)	Швеція	Швейцарія	Норвегія
1952	Осло (Норвегія)	Швеція	Чехо-словакчина	Швейцарія

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1953	Базель, Цюріх (Швейцарія)	Швеція	ФРН	Швейцарія
1954	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1955	Крефельд (ФРН)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1956	Кортіна д'Ампеццо (Італія)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1957	Москва (СРСР)	Швеція	СРСР	Чехо-словаччина
1958	Осло (Норвегія)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1959	Прага (Чехословаччина)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1960	Скво-Веллі (США)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1961	Женева, Лозанна (Швейцарія)	Чехо-словаччина	СРСР	Швеція
1962	Колорадо-Спрінгс (США)	Швеція	Фінляндія	Норвегія
1963	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1964	Інсбрук (Австрія)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1965	Тампере (Фінляндія)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1966	Любляна (Югославія)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1967	Відень (Австрія)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1968	Гренобль (Франція)	СРСР	Чехо-словаччина	Швеція
1969	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина

Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	Другий призер	Третій призер
1970	Стокгольм (Швеція)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина
1971	Берн, Женева (Швейцарія)	Чехо-словаччина	СРСР	Швеція
1972	Прага (Чехословаччина)	Чехо-словаччина	СРСР	Швеція
1973	Москва (СРСР)	СРСР	Швеція	Чехо-словаччина

З М І С Т

А. Х О Р О З О В. П І Д С У М К И І П Е Р С П Е К Т И В И	3
МОСКОВСЬКИЙ ЧЕМПІОНАТ СВІТУ І ЄВРОПИ	5
ВРОЖАЙНІ ПЕЛЮСТКИ «ЧЕРВОНОЇ ГВОЗДИКИ»	5
СТО ШАЙБ ЗБІРНОЇ СРСР	8
ПО ВСІХ СТАТТЯХ — ПЕТРОВІ	9
ТРІЙКА НАЙКРАЩИХ	9
«УСІ ЗІРКИ»	9
ПРИЗ СПРАВЕДЛИВОЇ ГРИ	10
ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ	11
ХЕЛЬСІНКИ, МЮНХЕН, КАТОВИЦЕ...	11
З ПРОФЕСІОНАЛАМИ — ПРОФЕСІОНАЛЬНО!	11
XXVII ЧЕМПІОНАТ СРСР	15
У ЛІЗІ НАЙСИЛЬНІШИХ	15
ГРОСМЕЙСТЕРИ РАДЯНСЬКОГО ХОКЕЮ	17
СПЕЦІАЛЬНІ ПРИЗИ	17
ВАЛЕРІЙ ХАРЛАМОВ — ПРЕМ'ЄР РОКУ	18
ОБРАНЦІ ХОКЕЙНОЇ ФЕМІДИ	18
312 МАТЧІВ ПЕРШОЇ ГРУПИ	19
ЯК СПРАВИ, «СОКОЛЕ»!	20
КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР ДЛЯ КОМАНД ПЕРШОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А»	23
СКЛАДИ КОМАНД ПЕРШОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А»	27
КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР ДЛЯ КОМАНД ДРУГОЇ ГРУПИ КЛАСУ «А» (ЗАХІДНА ЗОНА)	34

УЧЕТВЕРТЕ ПЕРЕМОЖЦІ	39
МОЛОДІ ЧЕМПІОНИ	41
П'ЯТДЕСЯТ П'ЯТЬ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЧЕМПІОНІВ	42
ОЛЕКСАНДР РАГУЛІН — СВІТОВИЙ РЕКОРДСМЕН	42
ПРИЗЕРИ ЛІХТ	44
380 ШАЙБ ВЯЧЕСЛАВА СТАРШИНОВА	46
ПРИЗЕРИ ЧЕМПІОНАТІВ СВІТУ	48
ПРИЗЕРИ ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ	50

Составитель Александр Борисович Коваленко

Хоккей

Справочник-календарь

(На украинском языке)

Редактор Н. Я. Фірсель

Оформлення художника О. П. Кузьменка

Художній редактор М. Ф. Кормило

Технічний редактор О. Г. Вольвах

Коректори М. В. Сторожук, В. П. Дисятникова

БФ 11462. Зам. 3—2561.

Здано до набору 11/X 1973 р. Підписано до друку 3/XII 1973 р.

Формат 70×108¹/₃₂. Тираж 30 000.

Обл.-видавн. арк. 2,30. Фіз. друк. арк. 1,75. Умовн. друк. арк. 2,45.

Папір № 3. Ціна 8 коп.

Видавництво «Здоров'я», м. Київ, вул. Кірова, 7

Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфніга»
Держкомвидаву УРСР, м. Київ, вул. Довженка, 3.